

cartea a doua

R O T U N D

Dar nu-mi puteam aminti nimic
Doar atât - că am atins
pe Altceva, pe Altceineva
care, știindu-mă, m-au respins
Nichita Stănescu, *A treia elegie*

pătrunde în cameră
intră în cameră, firesc, așa cum a făcut mereu, mereu până acum
intră cum a intrat de-atâtea ori, fără oprire și
se oprește dincolo de prag
la un pas dincolo de prag
pășise peste prag cum de mult nu mai pășise,
drept, fără a se mai strădui să potrivească să treacă dreptul întâi,
totdeauna cu dreptul treci pragurile, obișnuință care, abia acum
înțelege, îl complicase inutil, îl umpluse de spaime și de speranțe care,
la rândul lor, cereau pregătiri pentru piciorul drept
iar ce ieșea din
pregătiri îl obliga să pășească peste pragurile următoare cu dreptul,
numai cu piciorul drept
acum e înviorat, curățat ca sub duș de toate poticnelile, de toate
obligațiile pe care și le singur impusese
ca să nu fie obligat să le
respecte pe cele din afară
nu mai este dator nimănui și pentru nimic, oprit dincolo de prag
sau dincoace?
fără să caute întâi din ochi
întinde mâna dreaptă lateral, cu palma răsucită spre perete, bâjbâie pe
lângă canat, în căutare întrerupătorului
nu-l găsește, dar negăsirea, departe de a-l neliniști, îi împroașcă în
obraz o rafală de vânt proaspăt, cu zloată bună
așa sa întâmplat totdeauna în aceste două săptămâni de când Doctorul,
după ce se convinsese că îi urmează neabătut prescripțiile, îi dăduse
permisiunea
mai ales că din camera lui se aude când e chemat
își poartă brațul drept țeapăn din cot, și-l mână în sus, în jos, mereu la
fel de lung, în căutarea întrerupătorului
numai în odaia El s-a păstrat,
de la vechea instalație electrică micul robinet de alamă pe care trebuia
să-l răsucești îndelung, răbdător, în gol, să-l tragi, împingi, apeși,
înclini, ca să se realizeze contactul
Ilarie caută din ochi prin întunericul odăii
întunericul nu-i întuneric, doar aer lăptos, străluciu

Ilarie caută prin lapte și limpezime

patul EI

caută patul Ei, patul

îl găsește în stânga ușii, măsuța joasă lipită de el - în partea opusă
noptiera - măsuța joasă lipită de capătul patului, măsuța

trusa nichelată, deschisă

alcoolul

f i o l e l e

pe patul de vată, înșirate ca într-o cartușieră

f i o l e l e

o c u p â n d

întreg orizontul

și

și obrazul EI nu se vede, umbrit de tăblia înaltă

și

și mâna stângă așezată deasupra pe cearșaf e ținta unui tun de lumină

și

și nu tun, mai degrabă deget, deget de lumină

se preumblă pe mână

și nici deget, mai bine limbă, limba de lumină linge mâna de la cot
până în vârful fiecărui deget

și înapoi

și

mâna EI cu vinele umflate, vinete sub piele cauciucioasă, cenușoasă

- să deschid fereas'

gândește Ilarie, auzind mirosul dulceag și mai auzind:

Azi ai întârziat, ce-i cu tine, de obicei îmi ieșeau în întâmpinare, ba
chiar mă obligai să

își aduce aminte că intrase fără să fie atent la piciorul cu care pășește

- dacă am călcat cu stângul?

- dacă nu mă mai liberez?

și

d a c ă n u m - a c h e m a t ?

poate că doar gemuse

și

d a c ă a m u r i t ?

adineauri, adică mai demult, dar el,

neatent, el întârziator, zăbovise

și

întârziase u n s p r e z e c e a n i

și - Doamne, de s-ar sfârși odată, să nu se mai, să nu ne mai, să nu mă
mai

am rostit de nerostitul Desarsfârșiodată

mâna dreaptă caută comutatorul, îl caută grăbit, fiindcă acolo, în pat e
Catin'

Catinca, în pat, pe întuneric, Catinca așteaptă în patul așezat în

colțul dintre fereastra ca jaluzelele coborâte și dulap
atinge comu' cu încheietura mâinii - prea departe - își retrage mâna,
robinetul de alamă se mută, alunecă prin palmă, aproape gâdilindu-i
degetele, degetele apucă robinetul de ala'

sub explozie, camera se

transformă

dar dacă era gata transformată?

dacă e altă cameră?

și nu

e aceeași, acum se îngustează-lățește - în doi timpi

UȘA ușa ușa nu mai pe peretele opus, ci în dreapta

ȘIFONIERUL nu mai, s-a mutat și el, rămas căscat, de butonul
sertarului atârână Puloverul Negru cu mâneci trei-sferturi

GHETELE ghe', 'Tele se ceartă, ponciș, cu pielea lor arsă arsă arsă de
urină pielea pe la vârfuri și îndoituri și roasă în dreptul gleznelor în
interior

și da

și s-a liberat și Teodora

și Teodora, dar nu s-a instalat în camera dinspre grădină, s-a liberat și
s-a așezat aici împreună cu

și poate dorme la ea, dar și-a lăsat puloverul și ghetele aici, i le-a arătat
Catinăi, i-a povestit de-acolo și, după ce i-a povestit de-acolo a
lăsat-o pe Catină să doarmă și s-a dus la ea, dincolo

Catină s-a trezit, clipește în lumină - ba nu, nu acum s-a trezit, e
trezită de ieri, de acum un an, de acum unsprezece, îl așteptase

geamantanele: îl așteptase - ca să plece ea

și nu

nu-i Catină, nu-i 'atină

altcineva, alta, al'

Altceva nu pare deloc stingherită de prezența lui în odaia cu aer

supraîncins, doar că așteaptă, din sprincene, o explicație

Ilarie a încremenit, rezemat de ușă, cu ochii la geamantanele negre

Bună ziua, domnule

își trage cu negrabă cearșaful până sub gât,
mișcarea a dezvelit tufa întunecată de la subțioară, i-aș spune să se, sub
braț, cucoană, dar glasul nu-i iese, tușește

Dumneata cine ești?!

m-am răstit, nu trebuie să mă răstesc, de ce să mă
răstesc, nu-i frumos să te răstești, așa că îmi fac glasul moale

Dumneavoastră cine sânteți - doamnă?

femeia zâmbește tânără nu mai este dar foaaaarte frumoaaaasă, cam
prea, suspect de frumoasă

Nu-i voie să zice de mine că sânt suspectă, vezi că te trimit la izolare,
dar cum dau buzna în iatacul iatacul unei femei, al unei femei singure
singure și goale, goală, goală în iatacul ei

până adineauri Ilarie era convins că se află la film, ba nu, că face
figurație într-un film, dar uite, joacă rolul princi'

Asta-i camera mea, când vă mutați
nu e replica lui
Ia ascultă, cucoană, asta-i camera mea
ea îi dă replica neîntârziat

Plătesc două sute
Două sute?, urlă Ilarie, dar regizorul îl oprește, îi face semne ciudate,
de parcă ar tăia scuipatul în palma stângă cu tăișul palmei drepte, Ilarie
nu știe ce înțeles au semnele, continuă: Ce fel de sute?
De lei, atâta mi-a cerut
Cine ți-a cerut două sute

Ilarie și-a adus aminte că știe, știa de
totdeauna ce trebuie să spună, nici nu-i mai pasă de regizor
Domnul Doctor, tatăl dumitale
Domnul Doctor nu-i tatăl du-mi-ta-le, nu-i tatăl niciunui dumitale și dă
la o parte cearșaful, ca să văd dacă, în sfârșit, să văd și eu o dată
Caaaamera astaaa
Știu, e a dumitale, dar pe mine nu mă impre' nu mă de loc 'presionează
Și-și-și Catinca tot aici
Știu ea m-a trimis
Și-și-și Teodora - jerseul negru, ghetele arse la vârfuri
Ea m-a trimis, a zis că sunt ale mele
Și seringă și seringă și fiolele
Ale mele - te-am strigat, te-am strigat, unde erai de n-ai răspuns
Am întârziat puțin, dar acum
Nu! Nu! Nu! Nu mai vreau!
Ai să vrei pân-la urmă, poți să te așezi aici, pe marginea patului
Nnnu, nu aici
Ba da, acum și aici
Nuuu!

pumnul îi pleacă singur, pornește ca o ghiulea, se teme că are s-o
ucidă, s-o distrugă, facă treci, dar întâmpină o mie de obstacole care-i
încetinesc avântul, iar când ajunge, ostenit, se scufundă moale în
subțioara ei de pâslă umedă, fierbinte

cade în genunchi, la piciorul
patului, plângând amar
visez, bine că am visat - o, Doamne, prin ce-am trecut
Ilarie se ridică, ajunge la ușă, vrea să aprindă lumina, ba nu, lumina era
aprinsă de o veșnicie, el vrea să stingă și să plece, să fugă, degetele
nu-l ascultă, robinetul de lumină e prea sus, prea jos, prea la dreapta și
prea la stânga - s-a încheiat crucea, nu mai rămâne decât
Mai ușor, dragu-mamii, mă doare
Ilarie cade din pat
Ilarie a visat că a căzut din pat, așa că se lasă peste marginea lui și se
rostogolește peste papucii de casă
Ea e pe culoar, în dreptul ușii, așteaptă
Se ridică, se duce la dulap
Șnurul e acolo, colăcel, într-un pantof vechi

mai întâi și mai întâi trece un nor

norul nu se vede
norul nu se vede, dar se bănuie
după cum se sting frunzele
după florile închizându-se
după vântul târându-se prin iarbă clătinând moțurile de pătlagină

moțurile de pătlagină clătinate se înclină la pământ
înclinându-se pregătesc o cărare
cărarea zvâcnește șovăie
ca picătura pe geamul aburit
aburul de pe geam se șterge
geamul n-are sticlă
vitrina are sticlă
Tina are vitrină

Tina tu erai în fața unei vitrinie cu poșete neapărat cu poșete

cartea a treia

ÎNAPOI, DIN TREAPTĂ-N TREAPTĂ

Corăbierii toți cu spatele înainte
ciopliți la vâsle știu pe de rost
doar drumul tulbur înapoi

Ion Alexandru - *Corăbierii*

Dar nu. Altfel, altfel trebuia. Altfel ar fi trebuit.

șapte pași încolo, șapte pași înapoi, la fereastră întoarcere pe stânga, la ușă întoarcere pe dreapta, șapte pași, șapte pași, șapte pași ca peste tot, număr fără soț, ca răsucirile să se facă o dată pe stânga, o dată pe dreapta - altfel amețim

Altfel. Altfel ar fi trebuit, altfel trebuia.

la al cincilea pas în drum către fereastră parchetul scârțâie, miaună violent, de parcă i-aș fi prins coada între lamele; sub al șaselea vine burduful, Ilarie simte suflarea sub cracul pantalonului; la al șaptelea și la întoarcere totul e aproape plăcut, talpa se răsucesc uns, de parcă și-ar fi frecat-o cu săpun, de parcă parchetul ar fi ciment, dat și el cu săpun, ca *acolo*

Însă altfel, altfel trebuia, ar fi trebuit altfel.

dor umerii din pricina mâinilor ținute la spate, dar nu palmă-n palmă, ci așa cum fusese obișnuit: mâna dreaptă îndoită în unghi drept o apucă pe stânga de deasupra cotului pentru ca ce mai rămâne de la cot în jos să vâslească scurt, fără spor, de parcă ar fi înfiptă în, lipită de coaste, durerea din umeri e continuă și suportabilă, nu trece nici dacă refuzi să te mai gândești la ea, poate că ea îi ritmează pașii; șapte către ușă, la al cincilea miorlăit disperat, apoi fereastra, fereastra, fereastra zornăind sub rafalele de zăpadă grăunțoasă, grindinoasă, apoi burduful suflându-i de jos, lumina de afară scade cu câte o unitate de la un drum la altul, e lung drumul și cotit, acoperișul casei lui Rothbächer și-a pierdut marginile, cele două luminatoare în formă de ochi omenesc cu pleoapa rotunjită dulce deasupra și-au aburit privirile, Fecioara Maria are mereu șase degete la mâna cu care mereu binecuvintează, Isus e mereu bătrânicios, suferă de încheștarea aureolei, dulapul cu zorzoane sumbre se lățește, palpită, curge rotund prin fața ochilor

Și altfel, altfel. Altfel ar fi.

lumina scade, astupată, înecată în ninsoarea sonoră

acu-acu or să

se-audă hârdaiele zdroncănind - ba nu, hârdaiele sunt pline, după cum sună pașii cărătorilor, Lemnaru ascultă ușa, prin ea coridorul, prin el lumea

Altfel. Altfel. Altfel.

doctorul a plecat la bolnavii lui, s-a pensionat, dar nu stă locului

- Încearcă să ispășească oarecari păcate? - acum, iarna, pleacă pe la trei și jumătate, cu fedeleșul, geanta lui de doctor; prin toamnă l-a însoțit și Ilarie, dar i s-a făcut lehamite: Doctorul are bolnavii *lui*, nu neapărat bolnavi, dar prieteni, cunoscuți, îi vizitează în fiecare zi, chiar nebolnavi, bună-ziua, bună-ziua, ce-mai-faci, bine-fac? pe ceilalți nici nu-i ia în seamă, chiar dacă sunt bolnavi-bolnavi, chiar de n-a fost în dușmănie cu ei:

- Fă bine du-te la dispensar, de dispensar aparții, acolo-s doctori tineri, nu ca mine, io am ieșit la pensie, fertig!

nu-l înduioșează, nu-l clintește nici o rugămintă, nici o amenințare, o fi practicînd medicina-de-clasă (inversă), aproape toți bolnavii *lui* sunt sași, chiar și Volfi-Tiganul, pe adevăratul lui nume: Reiner Wolf, celebru înainte de ultimul război pentru că fusese slugă la un țigan (adevărat, de mătase...), acestora le ia tensiunea, le dă un bayer (în realitate, comprimat de bicarbonat), le prescrie ceaiuri de buruieni și cu care se întinde la: "ce-or mai dat ăi la Europa"; pe Willy Schumann și-l păstrează de încheiere și pentru că locuiește alături, sfârșind cercul vizitelor - i-au dat înapoi casa naționalizată în '45, făcuseră din ea întâi sediul "muierilor Roșii" (UFDR), apoi al "Sovromcaca" (ORACA), apoi grădiniță, apoi birourile celor care colectau inul (tot un sovrom), din nou grădiniță, în fine stațiune de montă; la Willy Doctorul potrivește să ajungă la căderea întinericului și strigă de la piciorul scării:

- Licht, mehr Licht!

Willy iese, coboară bocănind, ștergîndu-și mereu mâinile de șorț, acolo, la piciorul scării cei doi bătrâni rămân o vreme neclintiți, se uită unul la altul, de parcă s-ar cunoaște de undeva, dar nu pot spune de unde - și dintr-o dată fiecare își îndepărtează mult în lături și în sus mâna dreaptă și te aștepti să se salute (acum, că s-au recunoscut) ca ôminii, vinerea, în târg la Făgăraș, însă când se întîlnesc, palmele li se lipesc grijulii, aproape mîngâietor și rămân mult vreme dimpreună, scuturîndu-se moale

- Seeervus, Willy, zice Doctorul iar Willy, rîzînd tăcut și fără dinți îl ia de cot și îl întovărășește sus, în casă;

- Săru' mîna, Frau Lotte!, strigă el încă din prag, intră, tropotînd mult, dă mîna cu frîua lui Willy, se dezbracă de trenți, își depune fedeleșul pe mașina de cusut (singura "valoare" nenaționalizată) - dacă-i căpăcită - se așează la masă, scoate Pelikanul, îl desșurubează, îi încearcă penița și, după ce se asigură că totul e în regulă, depune stiloul deschis pe carnetul de rețete - și:

- No, ș-acuma... Ce mai zăce Peter, ce mai scrie?

dacă Willy în cursul zilei a primit vreo scrisoare de la băiatul cel mare din Germania (fusese și el deportat în Donbas, la cărbune, însă făcuse ce făcuse și se strecurase într-un lot de prizonieri repatriați...), i-o întinde, Doctorul o citește întâi în gînd, apoi tare, dintr-o dată, apoi propoziție cu propoziție, comentînd-o, căutînd alte înțelesuri decât ale cuvintelor; scrisoa-

rea durează cam jumătate de ceas; altă jumătate este ocupată cu buletinul meteorologic - foarte important - cu buletinul de știri (și mai), apoi cu "realizările": adică recentele prostii-porcării făcute de *eștia*, cu ce mai rămăsese din casele, pământul, uneltele, atelierele, fabricile naționalizate - nu doar de la sași...- și vorbesc când românește, când săsește (ca pe la Șercaia), când nemțește, când ungurește, apoi tac; dacă Frau Lotte are ceva de pus pe masă: bine, dacă n-are, nu pune, bine și-așa - apoi Doctorul se uită la ceas și zice că se grăbește, ca să nu piardă programul politic de la ora șase.

Nici așa, nici așa, nici - altfel ar fi trebuit.

fiindcă nu naveta în cerc, prin sat, nici refuzul morocănos-mânios de a da asistență bolnavilor care nu-s de-ai lui - și asta, însă nu doar asta

ci mai degrabă Casa de Lumânări, neterminată, învârtirea prin sat fără răgaz, ca un cal la arie, încheind cu Willy și cu buletinul de la șase și iar graba spre următorul tur

asta-i curată nedreptate, numai eu am voie la marș continuu, la fără răgaz, la, la, la

Altfel, altfel, altfel.

cine-i dă lui dreptul de a mă imita, eu am fost primul care, am fost așa de la bun început, nu ca el, devenit în timpul absenței mele de-acas'

Nici așa - dar cum, altfel?

de acord, nici așa

Nici.

să mai încerc, să mai încercăm - uite, lumina (ori semintunericul) s-a fixat, nu dă înapoi, nu înaintează, de obicei la ceasul acesta trece-rea se face prin salturi, azi, acum se va fi strecurat o greșeală

Altfel.

bine, altfel, să vorbesc despre Passacaglia pe care mâine o transcriu pe curat și i-o duc lui Ulpiu - nu *lui*, ci *la* Ulpiu, la Brașov, urmînd ca el să i-o recomande lui Horst

numai că Horst exista acum doisprezece ani, de când m-am, nu l-am auzit nici la radio, o fi plecat și el în Germania, o fi murit, se va fi lăsat de orgă

în care caz se interesează de noul organist, să-i zicem...Wolfgang sau Manfred sau Ulrich

- Bună ziua, domnule, mă numesc așa și pe dincolo, numele meu nu vă spune nimic, dar mi-am permis să vă deranjez pentru că

Pentru că?

pentru că, așa, am comis o Passacaglia

Altfel altfel, nu "am comis".

atunci: am scris - dar trebuie să-i explic, să-i fac un desen, ca să înțeleagă unde, când, pe ce suport am scris-o

nu: "partitura" brodată pe cârpă de Guliman și de Sotir trebui păstrată pentru final (apoteotic!), după ce Horst (sau chiar chiar Arnold!) va fi găsit Passacaglia interesantă - pe hârtie

- Ați lucrat probabil pe pian, orga nu se găsește chiar pe toate drumurile, să zică Helmuth

- Într-adevăr, pe un pian am..., să zic eu și abia atunci să scot dintr-un buzunar cârpa-cu-Passacaglia, din altul cârpa-cu-claviatura Altfel, altfel.

nu mă duc la Brașov, nu caut organist ca să-mi confrunt, să mă verific, să

păcat, fiindcă Eberth are o soră, ea interesează aici, nu organistul (care, oricum, nu va pătrunde semnificația cârpei în muzica la român), cum să-i spunem femeii?, ziceam că Johanna, nu e chiar soră, ci un fel de verișoară a organistului, da, mda, are vreo-cam treizecișitrei de ani, nu i-i frică de vârstă, săsoaicele au un stil, să-i zic: sportiv de a-și lua în seamă îmbătrânetea, pictează peisaje cu munți albi și brazi verzi (dar fără oi!), cântă la pian, joacă handbal, face pe translatorea din suedeză, norvegiană, daneză, altfel ca post fix e vânzătoare la vreo cofetărie - săsoaicele aste pe care nici o muncă nu le umilește!

la întoarcere am găsit-o pe Catinca în odaia mea, mă aștepta, îi era frig și mă aștepta, zgribulită, cu picioarele goale în papuci

- De ce n-ai intrat în așternut?, am zis. Măcar să fi făcut focul, măcar să fi închis ferestrele.

- Te-am așteptat, a zis ea. Înțeleg: nu de asta ai tu nevoie acum, dar parcă nu ai făcut bine...

- Ce n-am făcut-bine?

- Nu trebuia să, a zis Catinca, s-a ridicat, a început să se pregătească de plecare.

Aici, poate. Poate aici, așa.

[...]

Nici.

pe la ora trei m-am întors de la gară, în gară și înainte și după era vânt, nu atât puternic, cât obraznic, întristător și rece, mirosea a zăpadă înghețată umed

Nu-i bine, nu-i bine - întoarcerea de la gară a fost pe la trei, dar înainte de asta?, de gară?, trebuie s-o iau metodic, treaptă cu treaptă, să nu las să scape nimic, fiindcă cine știe ce fleac, în cine știe ce împrejurare nesemnificativă a putut ascunde greșeala aceea, sau nu, nu greșeală, altceva, altfel

așadar acum e opt - ce făceam la opt fără zece?

la ora opt fără zece eram mai tânăr cu zece minute - ha-ha-ha!

dar la (așadar) ora opt fără douăzeci și cinci?

pe la în jur de inserat a fost vestea cu Lore - Doctorul a adus-o din sat, vine Lore la Șercaia, la înmormântarea lui tată-său, a murit și Thälmann apotecarul, căci, vorba lui Guliman, toți murim

și înainte de vestea că vine Lore?

a, da: vântul mi-a zmulș porțița din mâini și a izbit-o de a căzut tencuiala și am crezut că ditamai portoiul ori se prăbușește peste mine, ori mă închide definitiv - la Jilava

înainte de poartă?

înainte de poartă venisem de la gară, întristat-uşurat, citeşte: mulţumit că se terminase scena despărţirii de Catinca şi de Johanna şi de Teodora şi de

Nu aşa, nici aşa.

poate dincoace, s-o luăm de la cap, metodic, frunză cu frunză, spuneai ceva de gară

da, gara - nu gara ca gară ci gara ca lăsată în urmă, cu tot cu

vasăzică ne-am întors de la gară, am intrat în cameră şi după ce am făcut un pas înăuntru, a trebuit să-mi umplu cu aer plămânii, să-mi înalţ umerii, să-mi astup cu ei urechile, ca să nu aud cum e trântită în urmă poarta, ba nu: uşa; ba nu: întâi poarta, apoi uşa, cum: zdrang!, zăvorul de închidere şi cum se îndepărtează cizmele pe coridor

atunci mi-a venit ideea cu întâlnirea cea adevărată: ducându-mă cu adevărat, o voi cu adevărat întâlni, acolo, în faţa adevăratelor poşete *Tina, tu erai în*

ba nu, asta mâine, mâine după ora opt - mai departe:

mai departe, adică înainte de a intra în cameră, pe când eram la un pas de uşă, atunci am simţit că trebuie să mă opresc; m-am oprit; era ceva, ceva ciudat se petrecea:

clanţa

clanţa uşii, clanţa uşii camerei mele, clanţa de alamă înflorată, clanţa licărea în seminîntunicul antreului, strălucea, dar parcă nu avea relief, nu, am vrut să spun: de parcă ar fi fost luminată de dinăuntru

şi m-am oprit

şi oprit am rămas preţ de câteva bune eternităţi, cât să-mi zic: dacă vreau, pot intra, dacă nu vreau, vorba celuia: din contra, oricum, ştiam că scăpare nu mai are, urma s-o deschid, să deschid uşa, să deschid această uşă

Dar nu, altfel.

altfel era frig în celulă, nu cunoşteam pe nimeni, îmi lipsea Guliman şi în aşteptarea lui - nu se putea să zăbovească prea mult - m-am întins pe spate, cu mâinile potrivite una peste alta, deasupra pieptului, respirînd din ce în ce mai rar, ca să mă subţiez, în vederea trecerii

Tina, tu erai

Altfel, altfel;

altfel a fost: Catinca a plecat

şi n-am protestat, n-am rugat, n-am implorat, n-am explicat, ea nici atîta: a fost şi în clipa următoare n-a mai fost

Altfel trebuia.

trebuia, dar a urcat în tren şi trenul a dus-o, încolo.

[...]

Altfel, altfel.

poate că aici, poate că
eu ar fi trebuit să:

- N-ar fi fost rău, dacă...

- Dacă?, să fi înălțat o sprinceană, sprinceană ei, Catinca.

- Dacă... Să zicem că ne-am cunoscut adineuri, în trenul care te ducea. Sau în gara în care avea să vină trenul care să te ducă. Sau ziceam că ne-am fi cunoscut aici, în odaia asta, în patul ăsta - și mai bine: ziceam că ne-am cunoscut în fața vitrinei cu poșete. Sau și mai înainte la telefoane, la ghișeu.

- Bine - ziceam. Și, după ce ziceam, ce mai ziceam?

- Că eu ziceam: «Ce ai de gând să ziceai, după ce ziceai că pleci cu trenul ăsta?»

- Foarte bine. Așa ziceai că ziceai tu - dar eu? Ce ziceai tu că ziceam eu?

- Ziceam că... Că ziceai singură, fără ziceam-eu-că-ziceai... S-a dus și asta, s-a stricat, s-a dezumflat - gata!

- Nu e gata - ce ziceai că ar fi trebuit să ziceam?

- Să fi întrebat: «Ce să fac?» - adică ce să faci tu, Catinca și nu: «Ce să faci?», adică eu...

- Întreb: «Ce vrei tu să fac eu?»

- Nu e bine întrebat, parcă ai recita un rol care-ți displace.

- Ziceam că tu ești regizorul, ziceam că zici tu ce trebuie să zică eu...

- Nu mai ziceam nimic, ți-am spus că nu merge

Altfel:

ziceam că tu pleci cu trenul acela și eu îți ies înainte cu avionul - sau și mai bine: cu balonul - te interceptez la halta următoare și ziceam că te iau de mână și te zmulg din dus, te pun în întors - aici.

- Bine, m-ai zmulg, m-ai pus - mai departe?

- Vreți să repetați întrebarea?, fac eu pe elevul leneș, căscat, care speră că trăgînd de timp, are să afle ce să răspundă.

Și ea râde.

Și, Doamne, ce frumos râde Catinca!

Râdea.

Atunci când nu plîngea

încă din primele zile de libertate, acasă și-a arătat pudoarea agresivă, deși pe hârtie eram legitimul ei, dar nu suporta să fie surprinsă în momente negre, nici măcar de oboseală, eu bănuiam mari și sumbre secrete (unsprezece ani!), ea bănuia bănuiala mea și suferea, dar neștiind cum să-și descarce, ori ascundă suferința, se povârnea în plîns - un plîns de copil obidit, nedreptățit, părăsit pentru totdeauna - ca după douăzeci de secunde să se însenineze fulgerător și să radieze la propriu, fiindcă se vedeau razele ieșind din capul ei.

- Ți-a fugit un ochi la ciorap, zisesem ca un bou, credeam că este un semn de intimitate, de încredere reciprocă, unei străine nu-i spui așa ceva - și a intervenit catastrofa pentru acea zi, întâia.

eram la masă numai noi doi, Doctorul lipsea și Catinca a lăsat să-i cadă lingura în farfurie (nu: a lăsat, ci: i-a căzut dintre degete) și a încremenit cu ochii în ochii mei, fruntea i se golise de sânge, ca și pomeții, în schimb pe maxilare, pe lângă gură îi apăruseră pete roșii, mă fixa cu ochii larg deschiși, dar căutătura i se făcuse tăioasă, nările se răscroiseră adânc și palpitau - am înțeles (târziu) că făcusem o gafă și m-am aplecat asupra farfuriilor și m-am prefăcut că mănânc în continuare

s-a ridicat dintr-un salt, scaunul s-a balansat de trei-patru ori până să se stabilizeze

Catinca nu mai era, dispăruse

două zile nu mi-a vorbit, era mereu foarte ocupată, foarte obosită, apoi a durut-o capul

însă eu aveam treabă: Tina mă aștepta în fața

Altfel, altfel. Mai înainte - de fapt: mai înapoi:

când trenul, fluierînd la curbă, se apropia, s-o ducă

Nici. Mai după:

când trenul, fluierînd s-a pus în mișcare

Nici.

când trenul ar fi urmat să intre în gară și orice picior de femeie pe scara vagonului - mai ales în urcare - devine mai cald, mai parfumat, mai dulce decât

- Unsprezece ani am dat mereu, numai eu am dat, acum nu mai am de unde!

nu știu când, unde în ce împrejurare a rostit ea unsprezecele-datul-neavutului sau poate a spus-o în șoaptă, în gând, am dedus eu că o va sonoriza ori, ca să mă justific (de ce?), i-am pus-o în gură, oricum:

- Plec - trebuie, e mai bine așa

a chiar spus, nu mai țin mine când-cum-unde și nici nu mai are importanță

[...]

Catinca a zis:

- Nu mi-a plăcut ultima povestire a lui Marian. Întâi n-am știut de ce, mai târziu am aflat - tu ce crezi de ceea ce cred eu?

eu tăceam, fiindcă nu aveam ce spune, citisem și eu producția post-pușcăriică a lui Marian, o găsisem doar indiferentă

- Nu-i vorba de cenzură, nu se cunoaște că ar fi intervenit cenzura, ci autorul - deși nu se simte autocenzura... Să-ți explic ce înțeleg prin asta: autocenzura este-atuncea-când îți tai tu o ureche, sau nasul sau fudulia și rămâi fără-de, or Marian arată - din povestire - de parcă n-ar fi avut nas, ureche...

- Asta-i bună!, am protestat.

- Sau altfel: de parcă nu și-ar mai aduce aminte că a avut. Marian cel din povestire nu a învățat - mai degrabă : re-învățat să fie liber...

o priveam pieziș, zâmbind, ca să-i dau de înțeles că spune prăpăstii, dar ea a continuat:

- Când i-am citit-o am avut simțământul că nu-l împiedeca

nimeni și nimic din afara lui să spună ce avea de spus... atât că el ascundea exact ce trebuia să spună...

- Da de unde!, am zis, ca să-mi ascund tulburarea: acum și mie mi se arăta ceea ce Catinca văzuse de la început - la Marian. Exagerezi...

nu m-a luat în seamă, și-a urmat monologul (era neliniștitoare când monologa, dezacoperea fântâni părăsite pline cu profeții negre)

- Ar trebui să reînvețe să mergă pe picioarele lui. Deși cine știe dacă ar reuși. Sunt oameni care... Orice ar face, oricum ar face, tot acolo ajung, nu pot schimba ceea ce le e scris - Marian a publicat și înainte de arestare?

am fost luat prin surprindere, am ridicat din umeri, că nu știu

- S-ar putea să nu fi publicat, dar se simte: a scris cu intenția de a fi publicat

- De a publica, am corectat-o.

- De a fi publicat, a repetat

și eu am râs; și ea, cu privirea plecată, roșind:

- Așa cred. Artistul trebuie să fie liber, chiar închis. Mai ales scriitorul, care nu-i un artist ca ceilalți, fiindcă el lucrează și cu adevărul - adevărul face ca spiritul să devină liber, iar libertatea îl face adevărat!

- Seriooos?, am ironizat-o. Dacă te-ar auzi Guliman...

- Dacă Guliman l-ar fi citit pe Hegel...

- Eu sigur nu l-am citit - ca tine - însă cu Guliman s-ar putea să ai surprize. Chiar dacă nu l-a citit el cu ochii lui - nici n-ar putea, Guliman nu știe carte, de fiecare dată când e confruntat cu hârtia scrisă se scuza că n-are ochilarii la el - Guliman știe singur ceea ce tu ai învățat de la Hegel...

- Ei, da, concepția despre lume și viață a lui Guliman!, s-a supărat Catinca și n-a mai scos un cuvânt.

[...]

Doctorul a bătut în ușă, am deschis, el părea încurcat:

- Un prețin de-al tău, de-acolò...- și a făcut un gest încâlcit. Io cred că-i ăla cu pianu de zdrăntă, Sotir zăce că-l cheamă...

El era. Rămăsese în curte, în fața unei tufe de trandafiri învelită în papură, de iarnă, îi cerceta cu atenție legăturile de rafie. Avea obrazul alb, mai degrabă făinit, mai degrabă de culoarea laprtelui-acru alterat; ochii, deși negri, arătau decolorați, aproape albi (așa voi fi arătat și eu când ajunsesem aici?) și mirosea a mucegai și a naftalină. Se liberase ieri și, către casă, făcuse un ocol - substanțial - ca să mă vadă, zicea, dar știam: ca să-/ vadă.

Am stat de vorbă vreun ceas, n-am aflat nimic nou, i-am dat un ou crud, mere rase, brânză de vaci - învățasem ce *nu* trebuie să mănânce proaspătul liberat - a venit Catinca de la Telefoane, a fost tare drăguță cu el, chiar afectuoasă (cum nu fusese cu mine), ai fi zis că pe el îl așteptase unsprezece ani, i-a cerut părerea despre cizmulițele noi, Sotir a zis că-s faine, apoi Doctorul l-a luat să-i arate Casa de Lumânări, în care timp am pus la cale planul: când

Sotir s-a întors, Catinca la luat pe Doctor de-o parte, eu l-am rugat pe Sotir să nu se supere, dar noi trei avem o treabă urgentă... însă ne întoarcem în cel mult o oră. Sotir a dat din cap că e de acord.

Lăsasem luminile aprinse peste tot, i-am rugat pe Doctor și pe Catinca să se plimbe câteva minute pe uliță, eu m-am întors, m-am cățarat pe stiva de lemne de foc de unde vedeam holul și sufrageria și mai ales, salonul

Sotir n-a întârziat: intrînd în salon a căutat ceva din ochi - bănuiam ce: nu pianul, o altă suprafață netedă; s-a oprit în dreptul scrinului - prea înalt; masa: prea joasă

s-a dus la pian, a găsit suprafața-netedă: capacul pianului; dar nu s-a atins de el și nu l-a înălțat; a ocolit pianul a ridicat capacul mare - i-a scăpat din mână, a bubuit, el s-a speriat și nu a mai îndrăznit să se atingă de el, dar a venit la fereastră: pervazul era ceea ce îi lipsea: degetele îi mergeau bine, se vedea că, de când ne despărțisem nu întrerupsese exercițiile, căpătase chiar o distincție a tușului...

Începusem a regreta că pretinsesem o ducere în vizită, ar fi trebuit să rămân cu el, de mână să-l conduc la pian, cu mâna mea să-l apăs pe scaun, să iau mâinile, să i le așez pe clape

acum însă era prea târziu, nu mai puteam interveni

Sotir s-a apropiat iar de pian, direct la capacul claviaturii s-a dus: l-a ridicat și, descoperind-o, nu a tresărit; sprijinit cu amândouă mâinile de capacul înălțat, frînt de mijloc, privea; apoi s-a dezdoit, cu ochii drept înaintea coborît mâinile și a prins a căuta, orbește; mă așteptam să aud corzile lovite într-un acord plin, dens, doar îl învățasem, nu? - nu s-a auzit nimic; a ridicat mâna stângă și s-a sprijinit de capac, cu dreapta (mai exact;: cu arătătorul mâinii drepte), a început să șteargă clapele negre, delicat, parcă temîndu-se că se vor trezi ori de parcă le-ar fi curățat ușurel de praf; abia după aceste manevre a întins mână îndărăt, după taburet, fără să privească (de unde Dumnezeu știa că există un taburet?)

m-am ridicat în picioare pe stiva de lemne, ca să văd ceva, anume - am văzut:

Sotir ținea, sub taburet, picioarele încrucișate: nici de pedală nu-i vorbisem.

Atent la picioarele lui, nu am înregistrat momentul în care a început să

să, ce?

să cînte, să interpreteze, să execute?

Dansul Anitrei

din Peer Gynt de Grieg

Sotir a scos la mal Dansul, dintr-o răsuflare, otova, fără grabă - și totuși, abia așteptînd să se sfîrșească truda; era o mașină prevăzută cu degete, apăsau clapa exact unde trebuia - atât.

Or atât era prea puțin. Era nimic și Sotir s-a oprit.

Sotir a venit iar la fereastră: Dansul cântat pe scîndura perva-

zului îl mulțumea, îl cu adevărat bucura.

L-am găsit în odaia mea, pe canapea, fumînd și mușcînd cu poftă dintr-un măr, cu panerașul alături. Nu m-a întrebat de vizită, în schimba m-a întrebat la ce oră are tren. La două după miezul nopții l-am condus la gară, tăcea și tremura constant în hainele lui subțiri, trăznind a mucegai și a naftalină, la despărțire avea mâna rece, umedă și nu mi-a răspuns când i-am urat drum-bun.

Îl lăsasem să se confrunte, singur-singurel, nu înțelesesem că trebuia să-l pregătesc, adică să-l descurajez, oricum, să-i sugerez o altă cale - și eu trecusem pe *acolo*, încă mai trec

o fi mai bine așa, lăsîndu-l singur cu pianul - dar pe mine cine mă lasă singur-singurel

- Dom' șef, ce zici, mă-nveți și pe mine?

- Ce să te înveț, Gică?

- Cum faci matala din dește, de cântă, a răspuns Sotir.

Am rîs (în gând) de dorința lui perfect absurdă - ce să-l înveț?, îmi făceam zilnicele exerciții de digitație pe dunga patului, pe prichi-ciul ferestrei, pe orice suprafață plană întâlnită mai lungă de o jumătate de metru - adevărat, întovărășind mișcarea degetelor de, aproximativ sunetele care ar fi trebuit să se audă, mormăind, fluierînd, fredonînd încetișor, iar Gică Sotir mă urmărea, mutîndu-și ochii de la degetele la buzele mele, negăsind - deocamdată - legătura dintre.

Fusese la viața lui un fel de paznic pe la un fel de cabană a unor țăpinari, poate chiar gestionar, fiindcă vorbea de ceva dilapidare. Da, auzise de pian, îl și auzise la difuzor, nu-i plăcea cum sună, însă după ce careva îi spusese că difuzorul strică sunetul, i-a plăcut, desigur, îl dresese el, în cap. I l-am descris cu cuvinte, i l-am desenat pe pătură cu săpun.

- Păi ăsta-i țambal, șefule!

- Un fel de țambal, dar fără bețe...

- Și cu bețele ce facem? - aproape îmi cerea socoteală.

Am continuat descrierea, am vorbit de clape ca la acordeon, deci pianul e o corcitură între țambal și acordeon.

- Și cu burdufu' ce facem?, m-a contrat Sotir.

Ținea minte mai ales ceea ce lipsea din descriere, așa că am improvizat pe loc: «aruncăm!» însă lui îi părea rău să arunce; am corijat: «punem de-o parte...» - bețele țambalului, burduful acordeonului...- astfel am ajuns să-i dau... ore de pian pe o claviatură de pânză pe care desenasem cu plumb de la tubul pastei de dinți conturiul clapelor - între timp muncavoluntariștii brodau de zor cu ace și ață neagră un pian nou-nouț...

[...]

După a doua evadare, m-am re-întîlnit cu Sotir, re-re-re-întîlnit cu Guliman - care mi-a șoptit cu gura strîmbă:

- L-ai făcut neom pe Sotirache, pă oichii miei, nu se mai poate discuta cu el, 'ce că-i pianist și, cum se liberează, el se duce la Radio, să-i tragă nește concerte dă pian!

[...]

Ora opt și optsprezece. Mi-e, pe ici, pe colo, prin punctele esențiale, foame.

Așa. Acum putem porni mai departe, îndărăt. După ce mănânci, poți orice, chiar să pornești mai departe - înapoi.

Marian? Guliman? Și. Sau? I-am încurcat, pe Sotir l-am băgat înaintea lui Guliman (înaintea înapoiului), deși țiganul a fost prin decembrie. Iar înaintea lui Guliman a fost

ba nu, Marian a fost prin octombrie - nu-i nimica, esențialul fiind să nu-mi scape nimic

Când a bătut în geam, la stradă, era încă foarte întuneric. Am sărit în picioare și, cu ochii închiși, am început a căuta zeghea. Dar nu auzeam glasurile înscrisilor la tun. Am deschis ochii, n-am dat de nimic și am gemut-mugit: mă bucura aflarea camerei mele, dar mă bucuram ca un cuțit înfipt în măruntaie. M-am trântit la loc în așternut, lacrimile de recunoștință îmi ardeau pleoapele, nu mă mai puteam întoarce în somn

o să aprind lumina, o să citesc, o să aprind focul, poate trec alături, la Catin'

dar sticla ferestrei a zăngănit din nou.

- *IAR?* - acesta mi-a fost cuvântul rostit cu glas tare și din gât.

În cameră era foarte frig, sub lumina vătoasă a becului din stradă florile de gheață cuprinseseră ochiurile ferestrei

- *IAR?*, am repetat, adică iar-celula, iar-tineta, iar-întrebările lor, iar-timpul-împotmolit, înnodat, întins înainte, în față, de jurîmprejur - trag în jug, cu gât lung, cu gura larg deschisă, în căutare de aer

- Ci-ci-cine-i?, mi-a scăpat, frânt, în timp ce căutam cu privirea, ca să-mi rememorez locul hainelor groase, a izmenelor plușate, a cojocelului, reproșându-mi că tot amânasem pregătirea-bagajului: haine groase, rezistente la tăvăleală (!), două-trei mii de țigări, un borcan cu miere de albine amestecată cu ciocolată, miez de nucă, polivitamine, unt - bagajul-pregătit pentru orice eventualitate, pentru orice se putea întâmpla (e-he, chiar și re-arestarea, de ce ce nu?), ce importanță că nu ești vinovat, că nu știi "motivul" - nu există motive, la noi, la noi există rațiuni-de-stat-și-de-partid...

- Io, dom' Ilare, deschide-un pic!, s-a auzit din stradă Glasul.

Nu-l recunoscusem, da-l știam. Era unul răgușit de moarte, găjâit, însă știam că e al lui - am deschis fereastra.

- Hai, s' trăiești și scuză de deranj, treceam p-aici și mi-am zis că dooo minute te rețiu, tre' să-ți tranzmi' ceva...

Guliman!:- m-am repezit desculț pe scările înghețate, am descuiat poarta, l-am urcat în casă aproape îmbrățișat: opunea o rezistență moale, rece, străină, buza de jos îi atârna, mustățile îi erau prelungite de țurțuri. I-am dat să bea rachiu dintr-o sticlă, am aprins focul, însă mai înainte am pus în priză un radiator. Am vrut să aduc de la Doctor și o pernă electrică - a refuzat, că el nu mai are nevoie de nimica pe lumea asta

Guliman: era strivit, i se întâmplase ceva nemaiîntâmpnat, simțea el, dar și eu simțeam, însă nici unul dintre noi nu putea spune ce anume, el bătea câmpii ca altădată, lălăindu-și romanele cu adresele - venea din turneu, acu un ceas și-l încheiase la Făgăraș, pomenea mereu de Vasilica de la București (brava muiere, ca o mamă, cu ea poți pleca la drum, nu te lasă-n curu-gol...), dar toate erau alături, țuica nu-i mai plăcea, i-am făcut un ceai cu mult rom, l-am silit să bea

el sorbea absent, își freca genunchii cu o mână moartă, stăteam alături, ca două gloabe și așteptam să aflăm de la timpul care trebuie să dezlege problema, din moment ce trecea și tot trecea..., eram doi bătrâni prieteni care nu mai au ce-și spune, deși abia așteaptă prilejul să deschidă robinetul noutăților, destul de târziu (ferestrele păliseră, becurile din uliță fuseseră stinse - cam pe atunci Guliman și-a încrucișat mâinile în poală, și-a încheștat moale doar vârfurile degetelor și m-a privit apăsător - dar poate că nu la mine se uita, ci la sine, în oglindă:

- S-a finit comedia, gata, băiatu' trage obloanele!

A întârziat puțin - apoi, ridicând din umeri a explicație-scuza:

- 'Mi-îndeplinii planu, gata.

Am făcut greșeala să-mi închipui că știu despre ce este vorba:

- Foarte bine, nea Nicule. Era și timpul...

Pentru o clipă m-a atins cu privirea lui de altădată, încărcată, mustind de răs, de poanta care nu avea să întârzie. Dar numaidecât ochii i s-au povârnit, iar glasul i-a fost din nou foarte răgușit:

- La concluzia asta ajunsăi și io: că-i timp, dè...

[...]

- Nasulia a' mare..., a început, dar a continuat abia după ce a aprins iar după primul fum a dat recitalul de tuse cu lacrimi și cu palme plesnite de genunchi - nasulia constă din următoarele doo puncte: Primo-ar fi că, gata, oamenii se dispensează: să ne trăiești, mulțumirea noastră și-o caldă strângere de inimă, la afiderzen și n-am cuvinte, căci te-am ter-me-nat, nenicule, nu ne mai ești de folosință... A doua ar fi că, cum să mă exprim io mai bine? că am ajuns la capăt, la terminus - da nu-i stația de-aveam treabă, cum ar fi că iau trenu de Craiova, că acolo am o treabă de gen gingaș, cum ziceai matale și mă pomenesc la dracu-n Tulcea, unde mă varsă și-'ice: «Am ajuns!» În fond, dac-ar fi în viață ca la cheferie, zici: pardon, te duci la casă, iei alt bilet, te-ntorci și pleci iar, pe bune - la Craiova aia, de ți-ai propus - da nu-i... Nu-i, nu-i...

Parabola nu mi se arăta limpede. Și nici nu doream să o pătrund, stăteam la pândă, alături Guliman murea, nu-l puteam ajuta nici măcar să moară mai iute - apoi aveam și eu un rolișor în piesă, nu puteam fugi din scenă.

Neliniștea i s-a șters, a rămas doar tristețe ușor ironică:

- Și io, care. Maaaa-a-re fraier!, 'mi cunosc dosaru, dă-mă dracu', știu câte parale fac, da-mi ziceam: ăsta-s, cu ăsta defilez! Fac și io, din an în paște câte-o țâță de bucurie oamenilor, ce ce te costă să-i bucuri pe amărăți? dacă stau și mă iau la bani mărunți, autocritici, parcă-parcă

n-am făcut rău. Admitem, am nimerit la Tulcea - da ce mi-i Tulcea, ce mi-i Craiova, problema-i că, doam'lor și don'lor, io, Guliman Ne Nicolae v-am mințit! V-am tăiat la piroane de v-am făcut de fachiri! Dar ia să ne-ntrebăm: de ce procedai la modu-ăsta, cu punere de bărbi: costum, cerere, așteptare cu credință - și așa mai demult, vorba unui rus, profesor de română? Sempu ca bonjur: ca să fie bine, măi frate și tot românul să prospereze, vorba lui Nea Iancu din Ploiești! Păi, doam'lor și don'lor, ce-ați face matale-n locu meu, dac-ați pica pe următorul caz: o jigodie, o javră, turnător ordinar, fometos, scandalagiu, caftangiu de celulă, împutit - că, pe unde trece, parca-ar băși cin'j'dă dihuri - în fine, o bestie de om, ce mai... Unu cu biografia de v-am prezentat, când să mă dea afar' din pârnaie, se dă pe lângă mine și-mi face rugare să trec și pe la a lui... De ce nu?, zic. Fac io Turu României, ajung la Făgăraș, caut, găsesc adresa, recitez poizia, că ăla-i băiat de comitet, de caracter - da-n gându meu: porc ordinar ce eș' tu, mi-am zis poizia numai pentru amărâta de nevastă-ta, da' ce mă fac io când mă-ntorc iar la pârnaie? O să mă simțesc constrâns să-i relatez că aia te-așteaptă cu credință, costum, cerere! Și ce să vezi, domnule? Aia chiar așa făcuse! - de Dulău vorbesc, dom' Ilare, Mihăilă Aron, clientu matale...

Înghit în sec. Apoi nu mai înghit. Dulăul.

- ... o amărâtă și-o trudită, vai de curu ei, că-și crește copila spălînd scuipătorile și veceurile la spital - ce face, domnule? Să cazi jos! Scoate dintr-un geamandan costumu! De ștofă englezească ersteclase, ăla-adevăratu - adică deadevăratu din predica mea cu cocoșu roșu... Și pantofi dă lac, frate! Și 'ice: Am depus și cerere, de să-l ierte de cât a mai rămas...

Ajuns aici, Guliman a înșfăcat sticla cu rachiu și a gălgăit cu nădejde; șapca îi alunecase pe ceafă, mâinile i se dezmoțiseră, acum gesticula, desenînd cercuri:

- Ai să zici: Ș' ce dacă? Ș' ce dacă pantofi, costum, cerere? Ce, n-are voie? 'Ți răspund: *Trebié!*, cum mi se fasolea pa franțozește mesio Oscar, pardon: Oscar. Foarte bine! Foarte, foarte, numai că, vezi matale, chestia cu costumu, cu pantofii, cu cererea erea aici, în creeru lu' biatu, nu-n realitatea cea reală! Păi cum, domn'e: eu ziceam că dau și, când colo: transport! 'Al doilea: admitem că chiar se-ntâmplă să chiar fie costumu, pantofii, cererea - d'a la cine, soro? După o viață dă om și dă navetă, să dau de ele, deadevărate, nu la unu care merită, să constat deadevăru la unu ca Mihăilă, domnule? Păi unde-i dreptatea aia, Doamne, păi ce neam de dreptate caci matale, Bărbosule? Păi gândește-te și la mine, Doamne, 'tu-ți Dumnezeii mă-ti - păi cu ce obraz mă-ntorc la pârnaie? Cum să-i transmit chiar lui Mihăila deadevăru-deadevărat? Păi io i-am arănit pe oameni numa cu minciuni, oamenii se-nvătase cu minciunile mele, asta-i pesa, da-acu ce mă fac, frățioare, că ei nu-i obijnuiți cu deadevăru, n-or să crează, pleacă, mă, cu iordanele, chiar cu alde Mihăilă s-a-mplinit? Nici io nu prea cred, fratele meu, că nu-i de crezut...

S-a îmbătat fulgerător. În noapte următoare l-am pus pe tren.

[...]

- Că ș-asară o mai fost on... on tovaroș, no, unu cam bronet și cu mustață

femeia era deșelată de muncă, încărunită de timpuriu, se vedea că fusese frumoasă cândva, la vârsta fiică-si: cam șaisprezece ani

- Mi-o zis că..., mi-o spus tot felu de... De Aron, acum Dumnezeu știe dacă-i chiar cum zic el, tovarăsu... Prima oară m-am gândit că-i beat, că-i sclicheau ochii și se pune pe râs din nimica. Și-apăi cum era-mbrăcat, nu inspira... Da când o-nceput să spuie de Aron, că-i om la locu lui și-și vede de năcazu lui... atunci am început să-l cred, fiindcă l-am verificat, am zis: Tovarășe, da' nu i-i duce lui Aron nește bani? și el a râs și a zis că nu-i duce, că n-are lipsă de bani Aron al nost', ci de noi are lipsă... Și l-am crezut, c-adica s-o mai schimbat... De Aron, zic. Că cam știam, dar ce era să facem, nu mai puteam schimba... C-am mai avut un copil, eram în a șaptea lună și am lepădat, că el mă... Era șofer la ei, când ne-am luat nu știam ce-i să fii șofer la ei... Au început oamenii să-mi zică, mai ales muierile, că noi suntem mai fără frică: Tu, Letiție, vezi că Aronu tău o apucat-o rău de tot, uite, cutare de l-or ridicat, cu cotele și i-or dat drumu după o vreme, zice că Aron al tăi îi ăl mai sălbatic de la ei, te bate cu manivela de la mașină până nu mai sufli... Și că lu' cutare i-o rupt dește. Și la altu atâta l-o bătut în cap, de l-o lăsat surd pe viață... l-am întrebat într-o seară: Adevăratu-i ce spune lumea că tu bați oamenii cu manivela, de-i nenoroccești? Ba, tu, cum să fie adevărat, astea-s scorneli de clasă - da cine-o zis că eu bat oamenii? Nu i-am spus, am zic că auzisem la coadă, la pâine... Într-o zi, când eram în șaptea, vine careva de la mine din sat și-mi zice să merg acasă, că frate-meu Cornel e pe moarte... Plec așa, borțoasă, pe jos... Când ajung... Vai, domnule dragă... Da ce-i cu tine mă Cornel?, zic - nu mai era bărbatu fain, ca bradu, roșu la obraz, acum era o zdranță negricioasă, pe pat, cu ochi de mort... Ce să fie, zice, uite ce mi-o făcut Aron al tău... El n-a mai vorbit, după două zile o și murit, mi-o mai spus Olimpia, cumnata câte ceva... Cum or venit de la Făgăraș cu mașina, pentru cote, l-or luat și pe Cornel și pe încă alții, da' pe Cornel l-o bătut mai rău, că zicea că de nu-l bate, îl bat superiorii pe el, că face nepotism...

[...]

-...Când vine Aron sar la el: Ce-ai făcut, Aroane, că l-ai omorât pe Cornel, la voi la Securitate, da' el, Ce omorât, tu, dușmanu de clasă o scornit, de omorât l-or omorât teroriștii din munți - da lasă, punem noi mâna pe ei - da cine-o zâs de noi, de Securitate, de mine, că? Și nu i-am spus și m-o bătut cu pumnii cu picioarele, de m-o băgat în spital ș-am lepădat... C-o dat cu cizmele numa-n burtă, numa-n burtă...

- De ce n-ai divorțat?, am izbucnit.

- De ce... Ce știu io. Așe... - femeia nu părea de loc încurcată de întrebare, nici doritoare să afle motivul pentru care nu

- Și copiii?, a țâșnit ca o șerpiță fata, cu ochi de flacăra, rea.

[...]

Aici, poate. Venisem la nevasta lui Mihăilă cu gândul să mă răzbun, din pricina lui. Dar n-am zis nici măcar că sunt băiatul celor care, la Securitatea de la Mediaș, în '49... Am plecat, regretînd că pierdusem timpul; și bucuros că scăpasem de mușcătura șerpoaicei mici, care, în numele copiilor...

Douăsprezece și opt minute.

Mai am timp.

Până la ora opt ajung și la Marian.

Dar până la Marian să vedem ce s-a petrecut în dupăamiaza *primei zile*, acasă - nu neapărat *ce* s-a petrecut, asta se știe, ci *cum*, de-am ajuns până la

însfârșit, dăduse Dumnezeu: Doctorul își luase fedeleșul și pornise prin sat, la bolnavii lui

- I-ai mulțumit?, am auzit-o. I-ai spus că suntem recunoscători? Că n-o să uităm niciodată gestul lui de o nesfârșită delicatețe?

Sprijinit cu un șold de colțul mesei ciuguleam un strugure acru, cu puternic gust de piatră vânăță. Îi auzeam umbletul și nu știam ce să fac, cum să mă port, cum să-mi port mâinile, cuvintele, salutar ar fi fost ca ea să vină drept la mine, să mi se lipească de suflet și să-mi murmure în ureche:

- Il...

atât - totul ar fi cunoscut, odihnitor, eu să pot fi slobozit să fac ceea ce, deși nici o carte proastă nu se poate lipsi de asta, să îngenunchiez dinaintea ei, să-i încolăcesc șoldurile și să-mi scufund obrazul în moalele elastic al pântecelui și mai jos, să-i caut piele coapselor, a genunchilor, a gleznelor - ea să rămână dreaptă, cu o mână pe creștetul meu

în acea dupăamiază Catinka aștepta de la mine ce așteptam eu de la ea

[...]

beam direct din sticlă, simțeam, nu cum mă îmbăt, ci cum îmi este din ce în ce mai rău, dar sub poala protectoare a îmbețivării, îi ziceam:

- Ba tu ai să vezi ce-ai să vezi! Ba tu ai să vezi cum se duce totul dracului! Tu ești de vină - ce-ai făcut tu din așteptarea noastră? De ce ai așteptat *asa*? N-ai înțeles că nu așteptarea asta o așteptam? Și că nici tu nu aveai nevoie de o așteptare *asa*? Ai făcut-o praf, pulbere, zdrențe - cum mă mai arăt eu în fața oamenilor?, cu ce obraz mă mai întorc eu la băieți?

iar pentru că ea se întorsese de la baie și arborase nesuferitul aer al celor care acum cinci minute se sa-cri-fi-ca-seră, mă rog frumos, am urlat:

- Scroafă! Numai eu am dreptul la asta, auzi tu? Numai eu!!

apoi

Doctorul după care Catinka trimisese în grabă m-a chinuit toată noaptea cu spălăturile lui, cu laptele scârbos care-mi țâșnea apoi pe toate

părțile, cu ficatul pe care ea, Catinca, ar fi putut să mi-l distrugă.

[...]

Aici să fie? Așa să fie?

[...]

Aici? Nici aici - dar unde?

Unde era și până atunci. Deși n-am aflat: de ce nu-și dădea voie să plângă pe față, pe lumină, numai ascuns, numai pe întuneric - dar eu să aud... Să fie plânsul, plânsul numai pe întuneric taina sau măcar unul din motivele plecării?, vreau să spun: motivul pentru care o determinasem, eu, să plece - ea?, deși mai corect ar fi: motivul pentru care ea mă provocase s-o determin - ori să-i dau de înțeles - că a venit momentul să ne mai și despărțim?

Și nu. Altfel, în altă parte. Aici nu-i nimic de găsit, greșeala se ascunde în altă parte

poate că în-acolo: dimineța în care ajunseseam acasă; vreau să spun: în halta Șercaia, coborîsem din tren pe partea dinspre sat, deși știam bine că ea mă așteaptă dincolo, în ușa stației

cum să nu știu, dacă

între Predeal și Timișul de Jos visasem-văzusem-auzisem scena și nu aveam nevoie de Mocanu ca să-mi tălmăcească, nici de Guliman, să-mi explice el, încâlcit și colorat

iar visul dintre Predeal și Timiș era ca mirajul explicat științific, prin refracție; realitatea era, dar nu aici și nu acum, ci mai încolo, în timp-spațiu

iar visul era făcut, pe de altă parte, astfel încât să crezi că asta este, dar nu: în el mai era unul, în acela încă unul - ca păpușile rusești, scena din haltă nu a făcut decât să copieze adevărul din vis, în fine, primul dintre ele - adevărat: deși îmi simțeam spatele acoperit, fiindcă *știam*, mă temeam să nu fi visat ceea ce visam, ceea ce ar fi însemnat că mă mai aflu în tren, venind, visînd că am ajuns, ori și mai rău: încă în camera de liberare, visînd - de aceea în haltă am avut grijă să-mi fac mișcările cât mai line, cât mai fără tresăriri-zdruncinături, chiar gândurile se mi se depene fără praguri și bruște întoarceri, fără neprevăzut

ca să nu mă trezesc , dacă nu îndărăt, în închisoare, atunci în tren și nu doar la câțiva kilometri de Șercaia, ci hăt, la ieșirea din București.

am coborît în dreapta trenului, către sat; m-am îndepărtat câțiva pași, pentru ca pe sub vagoane s-o pot vedea.

Și, ca în visul din vis din vis din vis: picioarele ei se aflau acolo, în fața ușii stației: poalele unei rochii de vară cu flori mărunte, verzulii, pantofi ciudați, un fel de opincuțe din rețea, albe, cu care ochiul nu mi se putuse obișnui, deși întreaga dupăamiază de ieri, alergînd în căutarea Tinei-tu-erai-în-fața, văzusem destui - știam că picioarele acele, pulpele cam pline, arămite de soare, cu un semn alb, o ușoară cicatrice deasupra gleznei stîngului - picioarele sunt ale ei, ale Catincăi, pentru că ele erau acolo, între Predeal și Timiș

[...]

Nici așa. Nici aici.

Altfel, altunde, altcând.

Ora trei și sau fără, ce importanță

Acum aş putea să mă opresc la Marian - poate că.

N-am izbutit să-mi păstrez pășitul din piatră-n treaptă, din aproape în departe - și invers. Ca să pot coborî până unde e de coborît.

Oricum, până la opt voi fi trecut pe la toate, chiar pe sărite. La opt se va hotărî, nu neapărat între da și nu, povestea e ceva mai complicată, mai ales că mi se ascunde ceva, ceva pe care îl evit cu grijă, ceva pe care m-am obișnuit să-l evit - și de-aceea.

Dacă m-aș întinde acum în pat, dacă m-ar fura somnul, dacă aş ajunge mai drept, mai repede acolo, dacă însă acolo acela mai poate - dacă - aștepta: am o treabă cu Marian.

Când, întorcându-mă de la Făgăraș, Catinca a deschis fereastra oficiului și mi-a spus că venise Marian și mă așteaptă acasă, am știut că nu mă bucur cum m-aș fi așteptat.

[...]

Altfel, în altă parte. Poate în cele patru zile.

Marian a rămas patru zile încheiate. Îl simțeam: era convinsă că e de datoria lui să-mi dea asistență, să-mi fie de ajutor... Eu nu puteam să-i spun că abia așteptam să plece. Nici că o iubeam pe Catinca cu dragoste mai mare decât marea pentru că îl făcuse bucăți-bucățele pe "scriitorul" Marian Cusa, cel care nici nu-și dădea seama că scrie pentru a fi publicat, nu pentru că ar simți nevoia să scrie și că ar fi gata să intre - iar - în închisoare pentru că scrie ceea ce scrie.

[...]

Dacă atunci aş fi putut întinde mâna

Dacă atunci aş fi putut să descleștez fălcile

Dacă atunci.

Dacă

Însă atunci nu am făcut decât să constat că o urăsc din toată inima pe această femeie frumoasă, inteligentă, sensibilă și care de-abia aștepta ca eu; pe această femeie extraordinară, unică, irepetabilă care mă așteptase pe mine și mă aștepta în continuare, iar eu nu puteam suporta să fiu așteptat după ce fusesem așteptat unsprezece ani.

[...]

Nici aici.

Altfel, în altă parte.

Dar în Gara de Nord?

Înainte de Gara de Nord, întreaga dupăamiază:

TINA, TU ERAI ÎN

FAȚA UNEI VITRINE CU POȘETE, NEAPĂRAT CU POȘETE

te

căutam, te căutam, căutam în București magazinul din Făgăraș, de șase ceasuri îl căutam, cutreierasem întregul oraș, dar nu dădeam de Corso, nici de cofetărie și nici - mă grăbeam, eram sigur că n-ai să aștepți

unsprezece ani, de aceea graba, eram sigur că acolo mă aștepți, dar poate că nu, nu încă, restul: o formalitate, drumul spre interesa, numai drumul, numai el

îl parcurgeam agale și neliniștit, îl străbăteam și cu mâinile, nu numai cu sufletul, mă țineam și mă trăgeam de funia din dreptul pieptului, întinsă și călcam pe funia de la un metru și patruzeci mai jos, eram încordat de drum, de menținere, de ajungere, șase ceasuri de mers neîntrerupt pe sârma funiei drumului în cerc, eram atent doar la magazinele cu poșete

TINA TU ERAI

și nici un magazin-poșete nu se arăta pe strada cu case răpănoase, cuprinse de lepra societății noastre înaintate, cu ștucăria pierdută, ca dinții din gurile oam'lor'unciid'laorașisa', cărămizile dezgolate fuseseră înainte acoperite, decent, acum toate-și arătau curu gol și murdar și urât și dat cu var, curțile înguste și lungi și adânci trimiteau printre drugii porților de fier putrezit o răcoare prăfuită și, ritmic, duhoare galbenă de ulei ars

după uleiarsul venea răbufnirea de pivniță mucegăită uscat, după pivniță: pauză, la capătul ei vânzătorul de lozuri în plic bătea cu o cheie în tăblia mescioarei:

- Ia Fiatu', ia Fiatooo

toți lozarii avea același stil de a bate din cheie, purtau exact aciași ochelari cu ramă de sârmă și lentila stângă înstelată de aceeași, mereu aceeași lovitură, după Iafiatooo venea un platan și platanul se înclina totdeauna spre o chestie care striga din litere pe sticlă:

STOPĂM ARTISTIC ORICEFELDE STOFE,

platanul răscolise asfaltul trotuarului, grăbeam pasul și întorceam capul, tot mereu îl întorceam, să nu pierd magazinul cu poșete și când îl aduceam la loc dădeam cu ochii de

NU IN TR
AȚ IC ÂI
NE RĂ U!

scrisă pe tabla dinlăuntrul porții, printre barele de fier, ai fi zis că e o fereastră de pușcărie, unde oame-nii stau la-între-zăbrele

după care, retrasă cu vreo doi metri de la trotuar o firmă cât toată lățimea casei:

AVÎNTUL INVALIDIZILOR - COSCIUGE

orașul era presărat de asemenea avânturi cosciugice, casele, una pe față, alta pe dos, aceleași garduri, aceleași tufe de trandafiri tunse în același fel, aceleași cutii de scrisori pe care scria:

DARABAN JENICA

scrisri

și mă întrebam mereu-într-una: Să fie Daraban O Jenica sau Un Jenică

și, foarte-foarte important: De unde va fi primind **scrisri**?, de la un bărbat, desigur, fiindcă Daraban era o Darabană, numai o femeie pe care o cheamă Jenica scrie pe o cutie de scrisori că acea cutie folosește la scrisori

ba nu, Jenica e femeie, nu pentru că-și scrisese pe frunte J'nica, ci pentru că omisese **O**-ul esențial, din, nu-i așa, pudoare de ma'ala - căci noi suntem pudice, ne-o acoperim pe dată, ascunzându-ni-o, căci

căci, așa

căci

TINA, TU ERAI ÎN FAȚA UNEI VITRINE

CU POȘETE

atât, că vitrina se afla în celălalt capăt al pământului.

[...]

Altfel, altfel, altfel.

Aici totul e așa cum trebuia să fie.

Aici n-am greșit.

Aici nu.

Mai înapoi, mai în adânc?

Mai cât de adânc?

Mai până unde de adânc?

Mai nu știu.

Și nici nu mai pot coborî.

Am dat de suportul tabloului,

de pânză, de lemn - dacă-i pe-lemn.

Ar mai fi ceva-ceva

ceva-cu-imediat-după-poartă

Atunci când, pășisem dincoace-dincolo de pragul închisorii și mă oprisem.

Atunci când mă oprisem în câmp

în câmp în câmp încâmpîn

Habar n-aveam dacă peste câmp, încolo, era zidul, habar n-aveam dacă peste zid e câmpul câmpul câmpulcâmpulcâm

Și așa am ajuns în câmp.

Într-un câmp frumos și verzos și floros și binemirosicios și

Și ajuns într-un câmp de care nu știam, ajuns în câmp începusem să mă rotesc în jurul meu, căutînd, căutînd, căutînd, soarele îmi retezase umbra, mă învârteam în frigarea ciotului rămas:

- Unde mi-e Liberarea?

N-o vedeam, n-o miroseam

pământul încins de august zornăia cu aburit de greeri, greerii trimiteau spre cer zornăitul ca pe o ploaie inversă, ca pe o perie, greerii și soarele mă cosiseră de la rasul pământ-

tului, cu tot cu umbră, mă trăgeau în țeapă începînd de la cap, închi-soarea va fi fost pe undeva, îndărătul și în jurul meu, se scufundase în văgăună, lăsîndu-și la suprafață ca niște periscoape și degete care cer luare aminte

dar numai eu știam ce sunt acele degete, numai eu știam că la rădăcina lor se află soldați cu Toacă și Mitralieră și Număruunubineee numai eu știam că acolo-i

în   rea
c   a
h i s o

dar mai știam, auzisem de la băieți, citisem într-o carte că acele ridicături nu sunt decât mușuroaie de cârțiță

Atunci ce tot caut în jurul meu, în jurul jurului meu?

Atunci ce tot caut cu carnea pregătită de întîlnire

Care întîlnire?

Împrejurimile închisorii nu-mi erau necunoscute și nu-mi erau cunoscute

nici un punct de reper, ca să știu de unde vin, unde merg - numai soarele e de vină

soarele îmi răzuise reperele și atunci

și atunci m-am hotărît: Îmi văd de drum! și am trecut prin

o a r t

p   ă

rămăsesem în mijlocul mării de ierburi și porți și pășind pragul mă întrebam, chicotit:

«Dacă ziceam că eram o minge de fotbal, ce ziceam că făceam: intram în gol sau mă scoteam din poartă, după gol?»

N-am aflat.

N-am aflat ce ziceam că făceam dacă tot ziceam că eram

Am trecut.

Era tot dincoace, poarta noastră nu desparte nimic de nimic

La corpul de gardă am văzut bocancii lui Lemnaru.

La corpul de gardă am văzut bocancii mei

Unde mi-e liberarea?

Maiînapoi, maiînadînc.

[...]

Își leagă șireturile la bocanci - nu se poate cu bocancii desșiretați,
ai putea călca pe șireturi și cădea
și nu se cade să cazi tocmai când

Numai de n-ar cădea pe drum, numai de n-ar face zgomot în
cădere, să atragă atenția Doctorului

Ocolește porțiunea cu parchet scârțâitor
deschide ușa
ascultă:

poate trece mai departe, în antreu

a ajuns

Ușa

Înainte de a intra își rememorează locul întrerupătorului
în stânga

Ba nu:

în dreapta

clanța e pe stânga, cu stânga apuci clanța și apeși, apoi împingi totul,
întrerupătoarele se montează la îndemână, lângă toc, nu lângă ușă

Dar dacă

Dacă, Totuși

Să-și potrivească pasul pasul pasul pasul ca să pășească peste prag cu
dreptul

Trebuie să fie caldă

trase-aer-în-piept-și-deschise

S F Â R Ș I T

- *Vad, iulie 1966*
- *“Ediția 1971” (imediat după apariția în franceză, italiană, germană):
15 septembrie - 6 decembrie 1971*
- *“Ediția 2002” (mult abreviată, pentru internet): mai-septembrie 2002*